

ЕКСПОСТ ДОКУМЕНТ

Улогата на религијата во програмите за излез и религиозното советување во затворски и во пробациски околности

Резиме

На 10 и 11 октомври 2017 година работните групи на РАН за затвор и пробација и излез одржаа заеднички состанок во Мадрид. Цел на состанокот беше размена на добрите практики и на искуството за улогата на религијата во програмите за излез, како и улогата на религиозното советување во затворски и пробациски околности.

Присуствуваа стручни лица и експерти од неколку земји-членки на ЕУ. Учесниците имаа искуство во вклучувањето на религијата и религиозното советување во програмите за излез, затворот и пробацијата или во справувањето со религијата од раководна или од академска перспектива. Да се работи со религијата или да се биде свесен за религијата во програмите за излез и во затворите и пробацијата има потенцијални придобивки; и покрај тоа, работата не е без пречки и предизвици.

Овој документ се фокусира на:

1. целни групи,
2. постојни добри практики во земјите-членки,
3. реинтеграција во општеството.

Цел е да се обезбедат насоки за оние стручни лица што работат со религијата или размислуваат за воведување на религијата во овие околности, како и за пречките и тешкотиите што може да произлезат од тоа.

Вовед

Работењето со религијата во програмите за излез е чувствителна тема. Некои од чувствителностите се поврзани со прашањата за степенот до кој одвоеноста на црквата и на државата дозволува вклучување на религијата во проекти што се водени или финансирани од државата. Другите чувствителности се во врска со прашањата за мешањето во нечији религиозни убедувања или како треба тие да се вреднуваат. На крајот, понекогаш религијата едноставно не се признава како причина за/или одговор на радикализацијата.

Затворите имаат долга традиција со религиозни простории и свештеници, а тоа е како природна околност на слободата на религијата. Во ера во која се зголемува религиозно инспирираниот екстремизам, исто така, треба да се провери и степенот до кој свештениците може и треба да играат улога во спречувањето, сигнализирањето или во борбата против радикализацијата во затворите.

Важно е одвоено да се одговори на овие две различни околности. Начините на кои религијата може да се вгради во програмите за излез не мора секогаш да важат и за религиозното советување во затворот и пробацијата — и обратно.

Некои од лицата што учествуваат во програмите за излез, в затвор и пробација, се заинтересирани за религијата. Можеби тие бараат правила за да ги почитуваат за да обезбедат духовна благосостојба или можеби сакаат да дискутираат за религијата од нивната радикализирана перспектива. Кога религијата е важно прашање во животот, искуството и истражувањето покажуваат дека ова може да биде добра почетна точка за дискусија. Поради тоа, важно е да има стручни лица што се отворени за ова и кои, всушност, може да зборуваат за прашањата што се поврзани со религијата.

Како е вклучена (или не е) религијата во програмите за излез/советување в затвор и пробација?

Во рамките на Европската Унија религијата се користи во програмите за излез до различен степен. Некои ја вклучуваат религијата систематски, како дел од напорите за разоткривање /разрушување на религиозно инспирираната екстремистичка идеологија и/или насоки за нов живот. Други програми се приспособуваат на потребите на клиентите и работат на религијата на барање. Религијата може да биде и начин за да се започне разговор, особено кога е централен дел од нечиј живот. Во таков случај постои тактичка мотивација. На крајот, некои програми воопшто не работат со религија и наместо тоа, на пример, се фокусираат на бихевиористичките фактори или фрустрации.

Се разликува религиозното советување што се нуди во затворот и на пробациските клиенти. Свештениците може да се платени вработени, да работат бесплатно, да бидат назначени од религиозната заедница или од затворската служба итн. Во зависност од формата, се разликува автономијата на свештениците. Како што споменавме погоре, религијата е индивидуална

потреба што потенцијално може да се прошири на сите затвореници. Водејќи ги религиозните затвореници и помагајќи им на луѓето да му се вратат на исламот, свештениците може да понудат ниво на заштита нудејќи алтернатива на екстремистичките верзии – и тие, исто така, може да ги известат другите за знаците што загрижуваат. Религиозното советување се смета за позитивен начин на поддржување на ранливите луѓе што се цел и на оние што регрутираат со негативен насилен наратив со поделба на *нас-нив*. Сепак, примарна задача на свештениците е обезбедувањето религиозна благосостојба.

Во шпанскиот затворски систем интервенциите што целат кон оние што се поврзани со насилна радикализација не се фокусираат на религијата. Размислувањето зад ваквиот пристап е дека радикализацијата е поврзан со индивидуалните траектории: фрустрацијата и презирот кон општеството се главните психолошки карактеристики. Во рамките на оваа слика религиозната димензија нуди рамка за персонално реструктурирање: водење и јасен збир норми. Тоа што треба да се промени во случај на радикализација е фактот дека религијата се злоупотребува како рамка што оправдува кривични дела и насилни дејства. Ова е особено точно кога е ограничено познавањето на исламот, а митовите за религијата што се обезбедени од екстремистичките групи имаат силно влијание врз состојбата на умот и фанатизмот.

Целна група (групи)

Имајќи ги предвид разликите што се опишани погоре во врска со користењето на религијата, најважно е утврдувањето на целната група за програма за излез или за религиозно советување во затворот или пробацијата.

Во контекст на второто, целната група потенцијално може да ги опфати сите затвореници. Всушност, секој има право да го изнесе своето религиозно верување. Сепак, во практиката, целната група се стеснува на оние што се интересираат за религијата и/или се религиозни. Поради тоа, пристапот зависи од потребите на затворениците. Во програмите за излез целната група конкретно ги вклучува радикализираните лица, а се смета дека некои од нив се религиозно инспирирани.

Почетната точка во користењето на религијата мора да се разликува и да се приспособи на околностите – и на целната група. Стручните лица што работат со затворениците и оние што ги следат програмите за излез, исто така, треба да исполнуваат конкретни барања; не треба да се само обучени или искусни туку и да можат да признаат дека на религијата треба да ѝ се пристапи различно во зависност од контекстот.

Како што беше споменато погоре, некаде има совпаѓања. Иако религиозно инспирираната идеологија може да биде лесно решение за оние што се чувствуваат ранливи – и за затворениците и за поединците во програмите за излез – динамиката во општеството и затворите може да го разгорат ова чувство.

Необјективните гледишта може да го натераат неискусниот затворски кадар секој знак на религиозност (на пример, религиозна терминологија и практика) да го толкуваат како знак на радикализација, а на тој начин се зголемува чувството на ранливост и неправичност. Поларизацијата и овој недостиг на знаење може да го влошат чувството на ранливост, што го зголемува апетитот за екстремистички идеологии. Обучените свештеници и оние што работат на програмите за излез се добро позиционирани за да откријат знаци на радикално и екстремистичко размислување во религиозен контекст. Индиректно може да помогне и нормалната религиозна помош. Всушност, примарна работа на свештениците е духовната помош: ова може да биде во форма на отворена групна помош, како петочните молитви. Ова целта ја прави поширока целна група затоа што секој може да се придружи, а програмите за излез се спроведуваат во затворена средина.

Отворената средина е особено корисна при целењето кон друга подгрупа затвореници: оние што не се религиозни, но се поврзани со религијата од културни причини (на пример, вредности и чувство на припаѓање). Отворената групна средина овозможува да се дојде до овие поединци, одговарајќи на нивните религиозни и културни потреби, но истовремено ги прави отпорни кон регрутите и радикалните гледишта.

Доброволното учество е услов што е апсолутно потребен за да успее работата за излез. Успехот може да се дефинира како и програмата:

- минимизирање на ризикот од повторување на делото и максимизирање на шансите за повторна интеграција во општеството;
- спречување на регрутирањето, активно и пасивно;
- спречување на поединецот да направи дела поврзани со екстремизмот.

Покрај волноста, дефинирањето и целосното разбирање на краткорочните и на долгорочните цели, исто така, ги зголемува шансите за успех. Сепак, треба да се забележи дека е поверојатно верникот да побара свештеник, а наместо тоа радикализираното лице има тенденција да го провоцира и да се сомнева во религиозниот советник затоа што тој самиот има (радикални) религиозни инспирации.

Практики за излез низ Европа

Преглед на општи елементи

Без религија	Brez religije
<p>Нема едно решение што им одговара на сите. Програмите не треба да имаат премногу детали, но треба да бидат доволно флексибилни за да се приспособат на посебните околности. Секој иден чекор се одредува за време на тековниот чекор.</p> <p>Ако е потребно, се нудат религиозни услуги, но немојте да ги замените специјалистите: Имамите и специјалистите за екстремистичка религија се компатибилни и се дополнуваат.</p> <p>Цел е да се зголеми свеста и без да се променат верувањата ги учи поединците да живеат на просоцијален начин: на пример, работење на емоционалната свест за да се намалат нервозите, да се подобри емпатијата, да се отворат умовите кон други култури. Религијата го поддржува тоа.</p>	<p>Стручните лица сметаат дека радикализацијата е фундаментален за да се зајакнат радикализираните поединци затоа што тие сакаат повторно да си ја изградат самодовербата.</p> <p>Во смисла на чиста теолошка понуда, петочните молитви се многу достапна можност за да се запознаат со религијата и може да бидат можност за нудење дополнителна религиозна насока, особено кога регрутите на другата страна се обидуваат да го продадат Даеш како позитивна алтернатива и затворениците или оние што го прифатиле знаат малку или не знаат ништо за исламската литература. По литургијата, на пример, може да постават прашања за литературата и за теологијата. Ова не треба да се смета како работа за програма за излез, но може да се зајакне отпорноста.</p>
<p>Ако не сакаат, нема простор за интервенирање.</p> <p>Истражувањето покажува дека обидот да се повратат религиозните идеологии не е најфикасен метод во работењето на излез. Може да се користи религијата, но интервенциите треба да се осврнат на критичкото размислување: како критички одново да се евалуираат нечи идеи.</p> <p>Некои стручни лица утврдија дека работењето на позитивните емоции се покажало како успешно: емоциите се користат како стратемиска терапија. Ова функционира затоа што емоционалните стратегии помагаат да се зголемат позитивните емоции со што се отвора простор за среќавање со советникот (што е најпрв чекор) и за почнување на дијалогот и на дебатата (тоа се следните чекори).</p> <p>Ова особено функционира со оние млади што се на терапија затоа што нивните родители инсистираат дека –емоционалната стратегија може да му помогне на терапевтот да ја создаде потребната врска за да продолжи со интервенцијата.</p>	<p>Оние што работат на програми за излез мора имаат религиозно познавање затоа што мора да ја добијат довербата од религиозно инспирираното радикално лице и како професионалец и како наставник.</p> <p>Емоционалната стратегија може да го олесни и религиозното советување. Голем број затвореници осудени за ситни дела се смируваат кога ќе добијат самодоверба по напуштањето на внатрешната омраза што претходно ја негувале.</p>

Постојна добра практика (Торино, Италија).

Од ноември 2016 година Во затворот Лорусо Кутуњо во Торино (Италија) на престапниците муслимани им била понудена духовна помош. За да се спречи во затворот да дојдат самоименувани имами, во 2015 година бил потпишан Меморандум за разбирање на национално ниво меѓу администрацијата на затворот и UCOII, италијанска чадор- организација што претставува помали исламски религиозни организации. Ова здружение ги определило имамите што се квалификуваат за да работат во затвори: по седум месеци безбедносни и административни проверки, првите тројца имами добиле акредитација и почнале да работат со исламски престапници. Во проектот била вклучена служба за советување за семејството на престапникот.

Учеството во проектот било на доброволна основа: советувањето се фокусираше на вредностите на исламот и на помирувањето и се користеле аргументите што се споменати во Куранот. Имамите волонтираат и не се вработени во затворот ниту, пак, во UCOII.

И понатаму е пожелно да има подобрување во обучувањето на кадарот, за јазичните бариери и во однос на недостигот на место определено за изразување на религијата.

Заклучоци

Сепак, што недостига, а може да помогне во реинтеграцијата?

Враќањето на престапниците во општеството е предизвик: повторното извршување кривично дело, емоционалните кризи и ограничувачките дозволи за пробација се само неколку од прашањата што ова го прават предизвик. Има неколку приказни за лица што немале вистински можности по пуштањето од притвор. Понекогаш ова се случува поради тоа што затвореникот долго време бил в затвор или поради стигматизацијата што води до понатамошна изолација. Во текот на периодот на реинтеграција засегнатите лица може да имаат чувство дека ги надгледува општеството. Во однос на стигматизацијата, се чини дека истражувањето покажува дека заедниците во кои повторно треба да се интегрира престапникот имаат тенденција попозитивно да гледаат на нерелигиозно инспирираните интервенции.

Фокусот треба да биде на младите луѓе врз кои може лесно да се влијае и затоа тоа се тие за кои промената е опција. Важно е да се запомни дека бесот ќе остане кај нив до крајот на животот ако со него не се справат преку дијалог и советување.

Има простор за подобрување на тековните практики за справување со преминот од затворот во општеството. Во Табела 2 се дадени празнините и препораките.

Празнини и препораки за успешна реинтеграција

Празнини	Rekomandimet
Ригорозност на интервенциите	Се препорачува да се размислува пошироко: која интервенција може најдобро да се приспособи на индивидуалните околности? Има неколку различни модели на интервенции што вклучуваат религија (специфична за полот, меѓу другото, вклучува религија). Има и организации што не се идентификуваат како религиозни, а водат програми што стимулираат критичко размислување.
Недостиг на доверба и вклученост	Вклучувањето на поранешните престапници што претходно оделе по сличен религиозно инспириран пат може да покажат како да се изгради доверба. Освен тоа, тие може да помогнат престапникот да се вклучи во просоцијални и во демократски групи (ангажираност).
Поддршка и координација од џамијата и од семејството	Координацијата меѓу службениците за излез/затворски службеници, од една страна, и џамијата и семејството, од друга страна, е ефикасна практика. Кога едно лице се враќа од затвор, треба однапред и на координиран начин да се планира како џамијата може да ги поддржи престапникот и неговото семејство.
Религија	Религијата може да ја помогне повторната интеграција, исто како што може да се искористи кај интервенциите за советување и излез во затвор и пробација. Религиозниот ментор не само што олеснува лицето да најде куќа и нешто што ќе работи во општеството туку преку духовна помош може да му обезбеди надеж и социјални цели, како што е опишано во религиозните предавања. Овој ментор може да предава и да ги учи поединците како да ги зближат религијата и општеството. Иако работата може да се почне додека лицето е в затвор, таа е далеку од завршена кога лицето ќе биде пуштено на слобода; интервенцијата е уште поважна кога лицето директно ги искусува предизвиците од враќањето во општеството.
Комбинација на ментор-менториран	При доделувањето ментор на оној што се менторира треба да се земе предвид религијата. Нема правило и не е определено дали тие треба да бидат од иста религија. Во однос на комбинацијата машко-женско, оваа одлука треба да се донесе врз ад хок основа.
Спротивставување и предрасуди кај вработените	Персоналот што работи во затворот, пробацијата и во заедницата мора да биде обучен: како што се зголемува познавањето на исламот, така се намалуваат предрасудите.

АНЕКС I – Шпанска програма за насилна радикализација

Во својата програма за насилна радикализација шпанскиот затворски систем не се фокусира на религијата. Но тоа не значи дека се избегнува религијата; напротив, во рамките на програмата целосно се прифаќаат религиозните потреби на поединците. Освен тоа, религијата и психосоцијалната интервенција се сметаат за компатибилни. Програмата треба да обезбеди јасни насоки без да биде многу ригорозна: дозволува флексибилност и приспособување на посебните случаи.

Две главни карактеристики на програмата се:

1. Волност да се учествува, а тоа е правно барање;
2. Опцијата за користење групни околности заедно со индивидуално советување.

Програмата има цел i) да спречи регрутирање на ранливите затвореници; ii) да го минимизира повторното извршување на делото и да ја максимизира повторната интеграција; iii) да ги спречи поединците да извршат екстремистички кривични дела.

Програмата има три целни групи:

- a) Оние што се осудени за дела поврзани со тероризам (екстремизам „хардкор“, одделен од остатокот од затворениците);
- b) Регрути: харизматични и интелигентни лица што шират екстремистички идеи меѓу другите затвореници. Обично имаат криминално минато;
- c) Ранливи затвореници: втора и трета генерација млади Шпанци, немаат такво потекло, а го прифатиле исламот како религија и други ранливи лица на кои лесно може да се влијае со екстремистички идеи.

Со оглед на категоризацијата што е дадена погоре, вклучувањето на религијата во програмата во голем дел зависи од индивидуалните (религиозни) потреби на затвореникот. Сепак, за да се обезбеди сеопфатна слика, исто така, програмата обрнува внимание на оние што се оддалечуваат од екстремизмот.

Програмата се заснова врз принципи, општи и специфично направени за целната група. Општи принципи:

- клучна е соработката меѓу персоналот што се фокусира на безбедност и третман;
- рехабилитацијата на лицето мора да биде холистички групен напор, при што сите елементи на програмата ефикасно се интегрирани и се дополнуваат еден со друг;
- дозволена е духовна поддршка во текот на престојот в затвор;
- олеснето е учењето шпански; се нудат образовни програми за да се поттикнат образовните достигнувања и да се подобри културната интеграција на затворениците.

За целната група потребна е индивидуализирана интервенција што гради врска на доверба со затвореникот. Потрагата по идентитетот на поединецот е клучна компонента во рамките на интервенциите за оваа целна група, како и категоричното одбивање на каква било соработка со криминална мрежа. За регрутите и за ранливите затвореници интервенциите може да се организираат во мали групи врз основа на когнитивни и бихевиористички пристапи направени за лидери и за следбеници.

Содржината на програмата е слична на трите целни групи. Сесиите се организирани како што следува:

Сесија	Содржина
Подигнување на свеста	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Градење цврста и доверлива врска меѓу професионалецот и затвореникот. ▪ Анализа на животите на затворениците и на неисполнетите потреби преку природна размена на информации. ▪ Емоционална свест што помага да се намалат чувствата на тага, фрустрација и на лутина. ▪ Да се разберат когнитивните нарушувања и врската меѓу однесувањето, емоциите и размислувањето. ▪ Личен идентитет и свесност за обврските до ден-денес. Учесниците го сфаќаат своето членство во одредени групи. ▪ Да се стане свесен за личните потреби и верувања, фокусирајќи се на оние вредности што поединецот ги смета за свети и непроменливи.
Лична промена	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Да се разберат когнитивните нарушувања и врската меѓу однесувањето, емоциите и размислувањето. ▪ Личен идентитет и свест за обврските. Учесниците, исто така, разбираат дека се членови на специфични групи. ▪ Да се биде свесен за личните потреби и верувања, фокусирање на тие вредности што се сметаат за свети и непроменливи. ▪ Свест за насилното однесување и дискусија за тоа зошто учесниците го поддржале нанесувањето штета на други луѓе и групи. ▪ Обука за социјалните вредности, почитување на човековите права и шпанското владеење на правото. Да се научи да се справуваат со меѓуличните контакти. ▪ Да им се помогне на затворениците да размислат како може да живеат на начин што одговара на нивните потреби на просоцијален начин, настрана од насилство и екстремизам.
Посебна (регрути и ранливи затвореници)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Свест за насилното однесување и дискусија за тоа зошто учесниците го поддржале нанесувањето штета на други луѓе или групи. ▪ Обука за просоцијалните вредности, почитување на човековите права и шпанското владеење на правото. Да се научи да се справуваат со меѓуличните контакти. ▪ Да им се помогне на затворениците да размислат како може да живеат на начин што одговара на нивните потреби на просоцијален начин, настрана од насилство и екстремизам.

Во смисла на оцена, шпанскиот систем предвидува чекор во три фази. Во моментот работат на „конкретно оценување“ што ќе се примени пред спроведувањето на програмата (не е алатка за процена на ризик). Освен тоа, може да се направи и психолошки тест за да се оцени состојбата на умот или тенденциите кон насилство (на пример, HCR-20). На крајот, во текот на спроведувањето на програмата мора да има постојана размена на информации меѓу сите вклучени професионалци (треба да се подготвува и да се праќа извештај од секој затвор, барем на секои два месеца).

Воспоставената програма дефинираше и показатели на достигнување, а тоа се:

- помош, ниво на изведба и напори за време на интервенцијата;
- постепено оддалечување од насилното однесување;
- прогресивно (не нагло) проверување на екстремистичките верувања;
- промена во обврските;
- подобрување на емпатијата и на просоцијалните вештини;
- разбирање на коренските причини на насилниот екстремизам;
- прифаќање на тоа дека минатите активности биле криминални;
- доследност меѓу вербалните манифестации (тоа што го кажуваат) и секојдневното однесување.

Translated within: